

1 Sammanfattning

1.1 Produktivitet och effektivitet i försvaret

Det kan ibland vara svårt att beräkna produktiviteten (produktionsresultat i förhållande till insatta resurser) i den offentliga sektorn. Detta gäller i hög grad försvaret. Mätt på rätt sätt skall förändringar i produktiviteten ge uttryck för förändringar i effektiviteten, dvs. hur de uppsatta målen för verksamheten nås. För att avgöra om produktivetsmättet är relevant i förhållande till effektiviteten så måste ju själva effektivitetsbegreppet kunna definieras. När det gäller försvaret har dessa begrepp diskuterats många gånger, men någon entydig och operationell definition av effektivitet i försvaret finns trots detta fortfarande inte. Detta gör det svårt att definiera ett relevant produktivetsmått.

Vi har i denna studie förenklat problemet genom att koncentrera oss på försvarets kostnadsutveckling och använda produktivetsstudier som ett verktyg för att försöka förstå vad som ligger bakom kostnadsutvecklingen. Likväl görs ett försök att sätta in produktiviteten i ett effektivitetssammanhang. Begreppet effektivitet har flera bottenar. I sin yttersta konsekvens handlar effektiviteten i försvaret om *optimala försvarsutgifter*, dvs. att samhället lägger ned just så mycket pengar på försvaret att värdet av ökad säkerhet för landet genom en mindre ökning av försvarsutgifterna precis motsvarar resursupoffringen. Om värdet vore större än upoffringen vore det skäl att öka utgifterna och tvärtom om värdet vore mindre än upoffringen. Självfallet förutsätter detta resonemang också att utgifterna *inriktning* är den rätta, dvs. att resurserna sätts in där de verkligen behövs, givet hotbilden och försvarsviljan.

Effektiviteten har således att göra med såväl analysen av den säkerhetspolitiska situationen och de tänkbara konflikterna i vår omgivning som förmågan att förutse vilken typ av angrepp som kan komma att riktas mot vårt land, planeringen för att möta dessa och att omsätta denna planering i en verklig krigsorganisation och kostnaden för detta. När man i bland skiljer på *"yttre"* och *"inre"* effektivitet avses med inre allt som har att göra med att producera en krigsorganisation, dvs. produktiviteten, och med yttre allt beträffande ändamålsenligheten i denna.

Effektiviteten är emellertid inte bara ett resultat av våra egna ansträngningar utan också av potentiella angripares. Ökar deras krigsförberedelser minskar riskreduceringen av det svenska försvaret. Vi måste därför kunna

skilja på *absolut* och *relativ effektivitet*. Med absolut effektivitet menar vi det svenska försvarets riskreducerande effekt givet en oföränderlig omvärld, med relativ den riskreducerande verkan med hänsyn till förändringar i omvärlden.

Den absoluta effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut. Den relativa effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut och på de beslut som tas i samband med ekonomiska beslut.

Den absoluta effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut. Den relativa effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut och på de beslut som tas i samband med ekonomiska beslut.

Den absoluta effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut. Den relativa effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut och på de beslut som tas i samband med ekonomiska beslut.

Den absoluta effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut. Den relativa effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut och på de beslut som tas i samband med ekonomiska beslut.

Den absoluta effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut. Den relativa effektiviteten beror på de beslut som tas i samband med försvarspolitiska beslut och på de beslut som tas i samband med ekonomiska beslut.